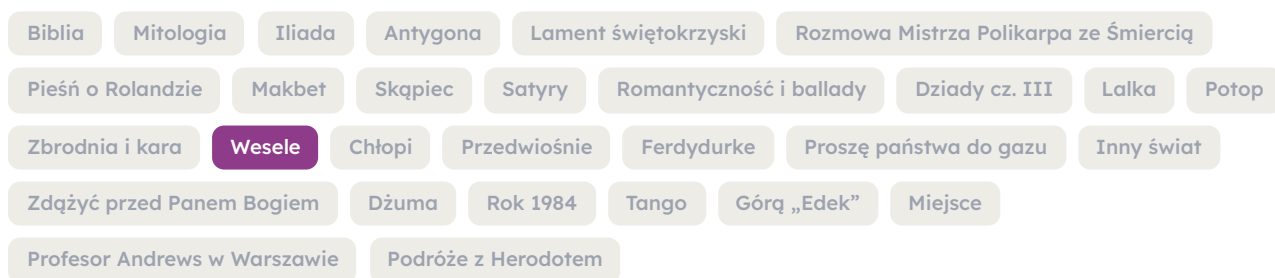

NIE KAŻ MU LICZYĆ · MATURA USTNA Z POLSKIEGO

Pytania jawne bez stresu

5 pytań CKE na maturę 2029, 2030 i 2031.
Do każdego karta-ściąga i wypowiedź wzorcowa.

Wesele

- Teza i mapa wypowiedzi z czasem mówienia
- 3 konteksty do wyboru i jak je powiązać
- Sceny-klucze, żeby uniknąć błędu kardynalnego
- Wypowiedź wzorcowa na ok. 4 minuty
- Pytania komisji, także o refleksję własną
- Okienka powtórek i zwroty na egzamin

Wesele · Stanisław Wyspiański · Młoda Polska

POWTÓRKI

- ☐ 1. dzień
☐ 3. dzień
☐ 7. dzień
☐ przed maturą

PYTANIE
43

Co sprawia, że osiągnięcie porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych jest trudne?

Co sprawia, że osiągnięcie porozumienia między przedstawicielami różnych grup społecznych jest trudne? Omów zagadnienie na podstawie *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

TEZA: POWIEDZ JĄ W PIERWSZEJ MINUCIE

W „Weselu” porozumienie inteligencji z chłopami utrudniają wzajemne stereotypy, różnica języka i doświadczeń oraz pamięć dawnych krzywd. Inteligencja zachwyca się wsią jak dekoracją, chłopci czują się traktowani z góry, a obie strony mówią o Polsce, ale się nie słyszą.

MAPA WYPOWIEDZI

ŁĄCZNIE OK. 3:38 MIN

Wstęp 0:00–0:45	Wesele inteligenta z chłopką wydaje się symbolem jedności narodu. Wyspiański pokazuje, że to jedność tylko na pokaz.
Argument 1 0:45–1:35	Akt I: Dziennikarz zbywa Czepca, który pyta o politykę i Chiny, i mówi, że chce tylko, by „polska wieś” była spokojna. Pan Młody zachwyca się wsią jak obrazkiem, Gospodarz mówi, że „chłop potęgą jest”, ale nikt nie traktuje chłopów jak partnerów.
Argument 2 1:35–2:27	Pamięć krzywd: w akcie II do Dziada przychodzi Upiór, Jakub Szela, przywódca rabacji galicyjskiej z 1846 r., z plamami krwi. Między dworem a wsią stoi krew i nieufność. Czepec odpowiada Dziennikarzowi, że chłopci rwą się do bitki, a panowie mogliby wiele, „ino oni nie chcom chcieć”.
Kontekst 2:27–3:04	Rabacja galicyjska 1846 r.: chłopci, podburzeni przez Austriaków, mordowali szlachtę przygotowując powstanie. Pamięć tej zbrodni dzieliła obie grupy przez dziesięciolecia.
Zakończenie 3:04–3:38	Porozumienie utrudnia nie tylko klasa, ale brak prawdziwej wspólnej sprawy i rozmowy na równi.

SŁOWA-KLUCZE DO NOTATKI

- chłopomania Czepec i Dziennikarz
 „Cóż tam, panie, w polityce?” idealizacja wsi
 rabacja 1846 Upiór Szela brak wspólnego celu

UWAGA, PUŁAPKA

Pan Młody to poeta z miasta (pierwowzór: Lucjan Rydel), a Panna Młoda to chłopka. Nie odwracaj ról. Upiór to Szela, a nie Hetman.

KONTEKSTY DO WYBORU (WYBIERZ JEDEN)

HISTORYCZNY Rabacja galicyjska (1846)

Chłopskie powstanie pod wodzą Szeli przeciw szlachcie, wykorzystane przez Austrię. Trauma na dziesięciolecia.

LITERACKI „Chłopi” – Władysław S. Reymont

Wieś od środka: własny język, obyczaj i hierarchia, nieznane inteligencji, która ogląda chłopów z zewnątrz.

LITERACKI „Przedwiośnie” – Stefan Żeromski

Nawtór: dwór bawi się, a obok parobcy żyją w biedzie. Dwa światy bez porozumienia.

PYTANIA KOMISJI: PRZECWICZ ODPOWIEDŹ NA GŁOS

1. Kto bardziej utrudnia porozumienie: inteligencja czy chłopci?

Wyspiański obciąża głównie inteligencję: to ona ma prowadzić, a tylko się bawi i idealizuje.

2. Czy wesele Pana Młodego jest dowodem na zbliżenie obu grup?

Częściowo: to szczery gest, ale oparty na zachwycie, nie na zrozumieniu.

3. Co dziś utrudnia porozumienie między różnymi grupami?

Refleksja własna: bańki informacyjne, stereotypy, brak rozmowy twarzą w twarz.

PYTANIE 43 · WYPOWIEDŹ WZORCOWA

Co sprawia, że osiągnięcie porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych jest trudne?

382 słów
ok. 3:38 min
mówienia

Przeczytaj na głos z zegarkiem, potem opowiedz to samo **własnymi słowami**. Nie ucz się na pamięć: zapamiętaj kolejność części i jedno zdanie z każdej.

Wstęp

80 słów

Zagadnienie, które omówię, brzmi: co sprawia, że osiągnięcie porozumienia między przedstawicielami różnych grup społecznych jest trudne. Odwołam się do „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego. Uważam, że porozumienie inteligencji z chłopami utrudniają wzajemne stereotypy, różnica języka i doświadczeń oraz pamięć dawnych krzywd. Inteligencja zachwyca się wsią jak dekoracją, chłopci czują się traktowani z góry, a obie strony mówią o Polsce, ale się nie słyszą. Samo wesele poety z chłopką wydaje się symbolem jedności narodu, ale Wyspiański pokazuje, że to jedność tylko na pokaz.

Argument 1

87 słów

Najlepiej widać to w akcie pierwszym. Już pierwsza scena jest symboliczna: Czepiec pyta Dziennikarza, co słychać w polityce i czy Chińczyki trzymają się mocno. Dziennikarz zbywa go i mówi, że niech na całym świecie będzie wojna, byle polska wieś była spokojna. Inteligent nie chce rozmawiać z chłopem o sprawach ważnych, woli widzieć go jako część sielskiego krajobrazu. Podobnie Pan Młody zachwyca się wiejską prostotą i strojami, a Gospodarz mówi, że chłop ma coś z Piastów i jest potęgą. To komplementy, ale wypowiedane z góry, bez rzeczywistego zrozumienia.

Argument 2

91 słów

Drugą przeszkodą jest pamięć krzywd. W akcie drugim do Dziada przychodzi Upiór: Jakub Szela, przywódca rabacji galicyjskiej z 1846 roku, ze śladami krwi. Przypomina, że chłopci mordowali wtedy szlachtę i że między dworem a wsią wciąż stoi krew i nieufność. Czepiec z kolei mówi Dziennikarzowi, że panowie boją się ruchu na wsi i śmieją się z chłopów w duchu, a sami mogliby wiele, tylko nie chcą. Obie grupy patrzą na siebie przez pryzmat dawnych urazów i stereotypów: pan widzi w chłopie dzikość albo sielankę, chłop w panu słabość i wyższość.

Kontekst

64 słów

Kontekstem jest dla mnie rabacja galicyjska z 1846 roku. Szlachta przygotowywała wtedy powstanie przeciw Austrii, a austriackie władze wykorzystały niechęć chłopów do pańszczyzny. Chłopi pod wodzą Jakuba Szeli napadali na dwory i mordowali ich mieszkańców. Ta tragedia na dziesięciolecia podzieliła polskie społeczeństwo w Galicji. Wyspiański wprowadza Szelę na scenę po to, by pokazać, że bez rozliczenia się z tą przeszłością prawdziwe porozumienie jest niemożliwe.

Zakończenie

60 słów

Podsumowując: w „Weselu” porozumienie utrudniają stereotypy, wyższość inteligencji, nieufność chłopów i niezabliźnione rany historii. Wyspiański obciąża jednak przede wszystkim inteligencję, bo to ona ma prowadzić, a tylko się bawi i podziwia wieś z zewnątrz. Moim zdaniem ten problem jest ponadczasowy: ludzie z różnych środowisk mogą bawić się razem, a mimo to wcale się nie rozumieć, jeśli nie rozmawiają na równi.

MOJA WERSJA: HASŁA, WŁASNY PRZYKŁAD, INNY KONTEKST